

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS GRUPĖ

IŠVADA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS CIVILINĖS SAUGOS ĮSTATYMO NR. VIII-971
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO (toliau – CSĮ projektas),
LIETUVOS RESPUBLIKOS ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ KODEKSO
589 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO (toliau – ANK projektas),
LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS TARNYBOS STATUTO 4, 25 STRAIPSNIŲ IR
PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO,
LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS REZERVO ĮSTATYMO NR. VIII-1908
13 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO (toliau – VRĮ projektas),
LIETUVOS RESPUBLIKOS NACIONALINIO SAUGUMO PAGRINDŲ ĮSTATYMO
NR. VIII-49 PRIEDĖLIO 19 SKYRIAUS PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
(toliau kartu – Projektai)
(TAP-20-1700; TAIS NR. 20-13257)**

2020-10-05 Nr. NV-2689

Vilnius

Skubos tvarka įvertinę Projektų atitiktį įstatymams ir teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

Dėl CSĮ projekto:

1. Teisėkūroje turėtų būti vadovaujama *teisėkūros sistemiškumo, aiškumo ir ekonomiškumo principais*, todėl Vyriausybės kanceliarijoje jau vertinant ankstesnius Civilinės saugos įstatymo (toliau – CSĮ) projektus arba juos įgyvendinančius teisės aktus bei keičiamus kitus įstatymus (pvz., Karo padėties įstatymą), Vyriausybės kanceliarijos išvadose ir pažymose buvo teiktos pastabos ir pasiūlymai keisti CSĮ, atsisakant ne tik CSĮ ir kitų įstatymų, bet ir CSĮ vidinių prieštaravimų, užpildyti teisinio reguliavimo spragas, nes įgyvendinant CSĮ, dažnai kyla klausimų, kaip vieną ar kitą nuostatą reikia įgyvendinti, kad Vyriausybė neviršytų savo įgaliojimų, nes siūlomas teisinis reguliavimas turi būti nustatytos įstatyme. Siekiant įgyvendinti skubius klausimus, Vyriausybė Seimui pateikė nemažai CSĮ projektų, pvz., tokius kaip, Civilinės saugos įstatymo Nr. VIII-971 13, 14 ir 15 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 14¹ straipsniu įstatymo projektas Nr. XIIP-5196 (neaišku, kodėl šio projekto nuostatos neinkorporuotos į CSĮ projektą), Civilinės saugos įstatymo Nr. VIII-971 8, 9, 11 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 30(1) straipsniu

įstatymo projektas Nr. XIIP-4664 (priimtas), Civilinės saugos įstatymo Nr. VIII-971 2, 8, 9, 11, 12, 14, 22, 27, 28 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 30(1) straipsniu įstatymo projektas Nr. XIIP-4661 (priimtas), Civilinės saugos įstatymo Nr. VIII-971 8, 12, 14, 15, 16, 18, 19, 22, 25, 26, 27, 28 ir 31 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIP-4555 (toliau – projektas Nr. XIIP-4555), kurie sprendė tik iškilusiais skubias problemas (pvz., Alytaus gaisro atvejis, COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) plitimas), todėl *siekiant sistemiskai peržiūrėti CSĮ ir su juo susijusį teisinį reguliavimą Vidaus reikalų ministerijai Vyriausybės 2020 m vasario 26 d. protokoliniu sprendimu (protokolas Nr.8, 14 klausimo 2 punktas) (toliau – pavedimas) buvo pavesta iki š. m. rugsėjo 1 d. pateikti Vyriausybei kitus reikiamus CSĮ pakeitimus*. Tačiau įvertinus pateiktus CSĮ projekte nauja redakcija dėstomo CSĮ pakeitimus, manome, kad siūlomi pakeitimai minėtus teisėkūros principus atitinka tik iš dalies, o minėtose išvadose ar pažymose kelti klausimai nesprenžiami arba sprenžiami tik iš dalies. Taip pat pritardami Vyriausybės strateginės analizės centro atlikai Projektų poveikio vertinimo rezultatų analizei, manome, kad iš Projektų lydimosios medžiagos nėra aišku, ar neefektyvų civilinės saugos sistemos veikimą ekstremaliosiose situacijose sąlygoja tai, kad pasirengimo ekstremaliosioms situacijoms ir jų valdymo mechanizmas yra sudėtingas ir neefektyviai veikiantis, ar civilinės saugos sistemos subjektai nepasirengę tinkamai reaguoti, ar netinkamai paskirstytos jų funkcijos ir įgaliojimai, ar neefektyvios koordinavimo procedūros ir pan. Nepakankamai aiškiai suformuluotas tikslas, neišryškintos jį sąlygojusios priežastys, siūlomas prieštaringas teisinis reguliavimas (pvz., kaip nurodyta Projektų aiškinamajame rašte siūloma atsisakyti perteklinių grandžių, t. y. Vyriausybės ekstremalių situacijų komisijos ir valstybės ekstremaliųjų operacijų centro (tačiau nenurodyta, kodėl paliekama savivaldybės ekstremalių situacijų komisija), kartu siūloma sukurti ir naują grandį – galimybę sudaryti Vyriausybės komitetą ar komisiją, valstybės lygio ekstremaliosios situacijos valdymo ir jos padarinių šalinimo koordinavimui atlikti) neleidžia įvertinti, ar pasirinkta tinkama alternatyva ir jai įgyvendinti siūlomos priemonės yra tinkamos bei pagrįstos, kurios leis pasiekti užsibrėžtų tikslų ir uždavinių.

2. Atkreiptinas dėmesys, kad Projektai, pateikti svarstyti Vyriausybei, *nebuvo derinti Vyriausybės darbo reglamento nustatyta tvarka* su suinteresuotomis institucijomis, teikime Vyriausybei nurodant to priežastį – Vyriausybės įstatymo 38 straipsnio 2 dalį. Pažymėtina, kad įvertinus Projektuose daromus pakeitimus, siūlomos teisinio reguliavimo nuostatos nors ir patenka į nurodytame Vyriausybės įstatymo straipsnyje apibrėžtų sąlygų (ekstremaliosios situacijos ar ekstremaliojo įvykio) išimtis, tačiau įvertinus tai, kad skubiai spręsti COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) plitimo, ir siekdama tinkamai pasiruošti galimoms naujoms COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) plitimo bangoms Lietuvoje, Vyriausybė pateikė Seimui šios išvados 1 pastaboje nurodytus CSĮ projektus, dauguma jų prašydama svarstyti skubos ar ypatingos skubos tvarka. CSĮ projektas ir su juo susiję projektai parengti įgyvendinant pavedimą, siekiant išspręsti

CSĮ vidinius prieštaravimus, suderinamumą su kitais įstatymais, kilusias problemas įgyvendinant CSĮ nuostatas ir kita. Be to, jei siekiama *kuo skubiau* įtvirtinti reikalingas nuostatas, leisiančias būti tinkamai pasirengus valdyti ekstremaliąsias situacijas, nauja redakcija dėstomo CSĮ įsigaliojimo data – 2021 m. gruodžio 21 d. nederą su šiuo siekiu, nes ir Vyriausybės įstatymo 38 straipsnio 2 dalyje nustatyta kai teisės akto projekto galima nederinti, t. y. kai teisės akto projektas teikiamas Vyriausybei karo, nepaprastosios padėties, mobilizacijos, karantino, ekstremaliosios situacijos ar ekstremaliojo įvykio metu <...> ir jeigu šiais atvejais teisės akto projekto nepriėmimas *nedelsiant lemtų neigiamų pasekmių valstybės ir visuomenės saugumui ir stabilumui atsiradimą*.

Tuo labiau, kad Konstitucinis Teismas, aiškindamas Konstitucijos 94 straipsnio 2 punktą, ne kartą yra konstatavęs, kad pagal Konstituciją Vyriausybė, leisdama teisės aktus, turi laikytis galiojančių įstatymų (2001 m. gruodžio 18 d., 2007 m. rugpjūčio 13 d., 2015 m. birželio 16 d. nutarimai), taigi ir tų, kuriuose nustatyta teisės aktų priėmimo tvarka. Ji turi laikytis įstatymų nustatytos Vyriausybės nutarimų parengimo, įvertinimo, derinimo, svarstymo, balsavimo dėl jų tvarkos (2007 m. rugpjūčio 13 d. nutarimas). Pažymėtina, kad Vyriausybės pareiga laikytis įstatymuose nustatytos teisės aktų priėmimo tvarkos ne tiktai gali, bet ir turi būti traktuojama kaip konstitucinė pareiga. Priimant teisės aktus negalima ignoruoti nė vieno įstatymuose nustatytos teisės aktų priėmimo tvarkos etapo ar taisyklės; būtinybė teisės aktus priimti nuosekliai laikantis įstatymuose nustatytos teisės aktų priėmimo tvarkos kyla iš Konstitucijos.

Be to, derinant Vidaus reikalų ministerijos rengtų CSĮ projektų nuostatas, dauguma ministerijų kėlė problemas, kurios buvo neišspręstos ir nesprenžiamos Projektuose siūlomu teisiniu reguliavimu, pvz., Teisingumo ministerijos pastabos dėl 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimo Nr. 1313/2013/ES dėl Sąjungos civilinės saugos mechanizmo, kuris teiktame derinti CSĮ projekte buvo nurodytas kaip įgyvendinamas, tačiau jo atsisakyta nepateikus duomenų, ar pakanka nacionalinių priemonių nurodyto sprendimo veikimui. Taip pat pastabos dėl Valstybės rezervo įstatymo įgyvendinimo teikė Finansų ir Ekonomikos ir inovacijų ministerijos ir kita.

Atsižvelgiant į tai, Projektai turėtų būti pateikti derinti Vyriausybės darbo reglamento nustatyta tvarka ir tik tada įvertinus suinteresuotų institucijų pastabas pateikti Vyriausybei.

3. Atkreiptinas dėmesys, kad neįvertintos nauja redakcija dėstomo CSĮ 2 straipsnyje apibrėžtos sąvokos santykyje su kituose įstatymuose apibrėžtomis sąvokomis. Atsižvelgiant į teisės technikos reikalavimus, ta pati sąvoka neturėtų būti apibrėžiama skirtinguose įstatymuose, nebent specialiajame įstatyme pateikta sąvokos apibrėžtis yra būdinga tik tam tikrai santykių sričiai, tačiau tokiu atveju turėtų būti paminėta, kad šios sąvokos turinys yra būtent toks tik tam tikroje srityje. Pavyzdžiui, nauja redakcija dėstomo CSĮ 2 straipsnio 1 dalyje apibrėžta „cheminio mišinio“ sąvoka, kuri taip pat yra apibrėžta *specialiame* chemines medžiagas ir cheminius mišinius reguliuojančiame

įstatyme (Cheminių medžiagų ir cheminių mišinių įstatymas). Nauja redakcija dėstomo CSĮ 2 straipsnio 6 dalyje apibrėžta „ekstremaliosios situacijos“ sąvoka, o Nepaprastosios padėties įstatyme – „ekstremalios situacijos“ sąvoka, kurios apibrėžiamos skirtingai, tačiau sistemiskai vertinant šių įstatymų nuostatas, darytina išvada, kad abiejuose įstatymuose reguliuojamas tas pats institutas. Vidaus reikalų ministerija šį dviejų įstatymų nesuderinamumą pripažino teikdama Krašto apsaugos ministerijai 2019 m. kovo 7 d. išvadą Nr. 19-1662(2) (TAIS registracija), kurios 1.7 papunktyje nurodė, „kad Nepaprastosios padėties įstatymo 2 straipsnio 6 dalį tikslinga pripažinti netekusia galios, nes sąvoka „ekstremali situacija“ yra apibrėžta Civilinės saugos įstatyme (pažymėtina ir tai, kad šios sąvokos apibrėžiamos skirtingai). Nepaprastosios padėties įstatyme galima būtų pateikti nuorodą į Civilinės saugos įstatymą, nurodant, kad kitos įstatyme vartojamos sąvokos apibrėžtos Civilinės saugos įstatyme.“ Atsižvelgdami į tai, kad šis teisinis reguliavimas susijęs su Vidaus reikalų ministerijos valdymo sritimi, o ir, mūsų nuomone, tokio redakcinio pakeitimo nepakanka, siūlome nauja redakcija dėstant CSĮ, kartu keisti ir Nepaprastosios padėties įstatymą, suderinant šių įstatymų nuostatas. Taip pat vartojamos kai kurios neapibrėžtos sąvokos, nenurodant, kokiame įstatyme pateikta jų apibrėžtis (pvz., „viešųjų ryšių tinklų ir (ar) viešųjų elektroninių ryšių paslaugų teikėjai“ ir kitos), todėl siūlome papildyti nauja redakcija keičiamo CSĮ 32 dalį.

4. Pažymėtina, kad nėra aiškios sistemos, kodėl vienos nuostatos nustato civilinę saugą, t. y. veiklą, apimančią valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, kitų įstaigų, ūkio subjektų ir gyventojų pasirengimą ekstremaliosioms situacijoms, veiksmus joms gresiant ar susidarius, *ekstremaliųjų situacijų* likvidavimą ir jų padarinių šalinimą, teisinį reguliavimą, o keliose šio naujos redakcijos CSĮ vietose nustatyta, kad nuostatos taikomos ir *karo atveju* (pvz., slėptuvė, kolektyvinės apsaugos statinys). Taip pat atsižvelgdami į tai, kad 2021 m. sausio 1 d. įsigalios nauja redakcija išdėstytas Karo padėties įstatymas ir kiti su juo susiję įstatymai, siūlome papildomai įvertinti, ar nereikia CSĮ projektą papildyti, suderinant CSĮ ir Karo padėties ir kitų susijusių įstatymų nuostatas. Atkreiptinas dėmesys, kad Vyriausybėje svarstant Karo padėties ir kitus susijusius įstatymų projektus, Vyriausybės kanceliarijos išvadose buvo siūlyta keisti CSĮ (pvz., dėl suderinamumo su Karo padėties įstatymo 22 straipsnio 1 ir 2 dalių nuostatomis). Atsižvelgdami į tai, kad buvo nuspręsta CSĮ suderinti su minėtų įstatymų nuostatomis keičiant CSĮ ir kitais aspektais, manome, kad dėstant nauja redakcija CSĮ tokie pakeitimai turėtų būti atlikti.

5. Vertinant siūlomas nauja redakcija dėstomo CSĮ 9 straipsnio 2 dalies, 10 straipsnio 2 dalies, 12 straipsnio 2 dalies nuostatas, pastebėtina, kad detalus visų institucijos funkcijų, nurodytų kituose CSĮ straipsniuose, perrašymas atskirame straipsnyje neturi įtakos institucijos įgaliojimų apimčiai ir laikytinas pertekliniu teisėkūriniu veiksmu, be to, vartojama formuluotė „atlieka kitas šio įstatymo nustatytas funkcijas“ parodo, kad minėtuose straipsniuose turi būti

nurodytos tik tos funkcijos, kurios nėra įvardytos kituose CSĮ straipsniuose. Sistemiskai vertinant CSĮ projektą, pastebėtina, kad jame pateikiama nemažai nuorodų į Vyriausybės nustatytas tam tikros srities reguliavimo tvarkas. Siekiant mažinti Vyriausybės teisėkūros apimtis, siūlome minėtas nuorodas įvertinti ekonomiškumo kontekste ir, atsižvelgiant į reguliuojamų santykių pobūdį, perkelti tai reguliuoti žemesnės galios teisės aktais, pvz., ministro kompetencijai. Šiame kontekste pažymime, kad, siekiant įstatymų peržiūros kompleksiskumo, teisėkūros ekonomiškumo, taip pat vengiant nepagrįstai didelio atskirų teisės aktų skaičiaus, atskirų fragmentiškų pakeitimų, Vyriausybės priimami keičiamo įstatymų įgyvendinamieji teisės aktai turėtų būti kodifikuojami, t. y., dėstomi viename Vyriausybės nutarime.

6. Siekiant nauja redakcija dėstomo CSĮ teksto nuoseklumo ir tai, kad pirmiausia turi būti išskirti svarbiausi objektai, siūlome nurodant objektus – juos dėstyti pagal svarbą (pradedant nuo svarbiausio - gyvybės, pvz., 2 straipsnio 9 dalis, 29 straipsnio 4 dalis).

7. Nauja redakcija dėstomo CSĮ 2 straipsnyje atsisakyta „ekstremalių situacijų komisijos“ apibrėžimo (paliekant tik „savivaldybės ekstremalių situacijų komisiją“, tačiau sąvokos „ekstremalių situacijų komisija“ vartojimo neatsisakyta kitose CSĮ nuostatose, pvz., 2 straipsnio 10 dalis, 21 straipsnis. Siūlome tikslinti.

8. Nauja redakcija dėstomo CSĮ 2 straipsnio 3 dalyje apibrėžta „civilinės saugos *sistemas* parengties“ sąvoka, tačiau be šios sąvokos vartojamos ir kitos panašios sąvokos „civilinės saugos parengties“, „civilinės saugos *sistemas pajėgų* parengties“ sąvoka. Siūlome tikslinti. Siūlome suvienodinti ir kitas vartojamas sąvokas, jei kalbama apie tą patį reguliavimo dalyką, pvz., tokias kaip „valstybė“ ir „šalis“, „aplinka“ ir „gamta“ ir pan.

9. Siekiant teisinio aiškumo nauja redakcija dėstomo CSĮ 10 straipsnio 2 dalies 4 punkte siūlome nurodyti, *kam* teikiami pasiūlymai.

10. Siūlome nauja redakcija dėstomo CSĮ II skyriuje civilinės saugos sistemos subjektus aprašyti tokiu pat eiliškumu kaip jie išdėstyti CSĮ 3 straipsnyje.

11. Pažymėtina, kad Valstybės tarnybos įstatymo 5 straipsnio 1 dalies nuostata dėl šio įstatymo taikymo imperatyviai nustato, kad „Šis įstatymas be išlygų taikomas valstybės tarnautojams, išskyrus šiame straipsnyje nustatytas išimtis“ ir jokių išimčių dėl valstybės tarnautojų laikino perkėlimo į kitas pareigas nenustato, todėl siūlymas nauja redakcija dėstomo CSĮ 12 straipsnio 4 dalyje nustatyti naują institutą – valstybės tarnautojų ir darbuotojų *pasitelkimą*, prieštarauja imperatyvioms Valstybės tarnybos įstatymo nuostatoms. Be to, Valstybės tarnybos įstatyme nustatyta tik galimybė valstybės tarnautoją *laikinais perkelti* į kitas pareigas, kaip ir įprastomis sąlygomis, taip ir karo padėties, nepaprastosios padėties, ekstremaliųjų įvykių ar ekstremaliųjų situacijų atvejais (tik šiais atvejais nereikia valstybės tarnautojų raštiško sutikimo) su šiame įstatyme nustatytomis kitomis sąlygomis.

12. Nauja redakcija dėstomo CSĮ 13 straipsnio 3 dalyje siūloma nustatyti, kad pasitelkimo laikotarpiu pasitelktiems darbuotojams už *ypatingai svarbių užduočių* atlikimą gali būti mokama iki 40 procentų jų pareiginės algos dydžio priemoka. Manome, kad siūlomas teisinis reguliavimas ne tik neatitinka kitų įstatymų nuostatų, pirmiausia Valstybės tarnybos įstatymo 5 straipsnio nuostatų, nes be jokių išlygų tik šis įstatymas nustato priemonų mokėjimo tvarką, bet ir stokoja teisinio aiškumo, nes ir dabar pagal galiojančią teisinį reguliavimą gali būti mokamos priemokos. Pirmiausia, nepateikta vertinamojo pobūdžio sąvokos „ypatingai svarbių užduočių“ apibrėžtis, todėl praktikoje gali būti įvairiai interpretuojama. Antra, vadovaujantis Valstybės tarnybos įstatymo 30 straipsniu, už papildomų užduočių, suformuluotų raštu, atlikimą, kai dėl to viršijamas įprastas darbo krūvis arba kai atliekamos pareigybės aprašyme nenumatytos funkcijos gali būti skiriama priemoka. Pagal Vidaus tarnybos statuto 56 ir 57 straipsnių nuostatas vidaus tarnybos sistemos pareigūnams yra nustatytos priemokos už papildomų užduočių atlikimą, kai atliekamos pareigybės aprašyme nenustatytos funkcijos, už įprastą darbo krūvį viršijančią veiklą, kai yra padidėjęs darbų mastas atliekant pareigybės aprašyme nustatytas funkcijas, taip pat pareigūnams nustatytos priemokos už darbą nustačius pareigūną veikiančius kenksmingus ir (ar) pavojingus veiksnius, apmokėjimas už darbą poilsio ir švenčių dienomis, nakties ir viršvalandinį darbą. Darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis darbo užmokestį reglamentuoja Valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymas. Šio įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 3 punkte yra nurodyta, kad biudžetinių įstaigų darbuotojų viena iš darbo užmokesčio sudėtinių dalių yra mokėjimas už darbą poilsio ir švenčių dienomis, nakties bei viršvalandinį darbą, budėjimą ir esant nukrypimui nuo normalių darbo sąlygų, o šio įstatymo 11 straipsnyje nurodyta, kad šiais atvejais mokama Darbo kodekso nustatyta tvarka, konkrečius dydžius ir mokėjimo tvarką nustatant darbo apmokėjimo sistemoje. Priemokos pagal Valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo 10 straipsnį mokamos už papildomą darbo krūvį, kai yra padidėjęs darbų mastas, atliekant pareigybės aprašyme nustatytas funkcijas, bet neviršijama nustatyta darbo laiko trukmė, už pavadavimą, kai raštu pavedama atlikti kito darbuotojo funkcijas, ar už papildomų pareigų ar užduočių, nenustatytų pareigybės aprašyme ir suformuluotų raštu, vykdymą. Taigi, vertinant tai, kas paminėta, už nurodytų asmenų darbą laikotarpiu, kai paskelbta ekstremalioji situacija, jeigu jų darbas atitinka pirmiau nurodytas aplinkybes, galima mokėti priemokas ir nekeičiant esamo teisinio reguliavimo, o siūlomas teisinis reguliavimas neatitinka Teisėkūros pagrindų įstatyme nustatytų tikslingumo, sistemiškumo ir aiškumo principų.

13. Nauja redakcija dėstomo CSĮ 14 straipsnyje siūloma nustatyti, kad pasitelktų darbuotojų viršvalandžiai, priemokos, nurodytos kompensacijos apmokamos iš valstybės rezervo, tačiau atsižvelgdami į tai, kad Valstybės rezervo įstatymas yra specialusis įstatymas nustatantis

valstybės rezervo sudarymą, kaupimą, tvarkymą ir administravimą, todėl šiame įstatyme turėtų būti nustatyti visi valstybės rezervo piniginių lėšų panaudojimo atvejai.

14. Nauja redakcija dėstomo CSĮ 15 straipsnio 17 punkte ir kituose straipsniuose nurodytas atitinkamų duomenų kaupimas, tvarkymas ir teikimas ir pan. Iš nuostatų nėra aišku, ar sąvoką „duomenys“ sudaro ir asmens duomenys. Jei nuostata apima ir asmens duomenis, siūlytina CSĮ nuostatas įvertinti 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) kontekste, o CSĮ projektą suderinti su Valstybine asmens duomenų inspekcija. Pažymime, kad Lietuvos Respublikos teisės aktuose, reglamentuojančiuose asmens duomenų tvarkymą, turi būti nurodyti duomenų tvarkymo siekliai, tvarkytini asmens duomenys, duomenų tvarkymo tikslai ir kiti duomenų tvarkymo reikalavimai, kuriais siekiama užtikrinti teisėtą asmens duomenų tvarkymą.

15. Siūlome tikslinti šias savivaldybės administracijos direktoriaus funkcijas : „organizuoja pagalbos teikimą nukentėjusiesiems ekstremaliųjų įvykių ir ekstremaliųjų situacijų metu“, „organizuoja gyventojų, žuvusių ekstremaliųjų situacijų metu, laidojimą“, nes pagal siūlomą redakciją savivaldybės administracijos direktoriaus šias funkcijas turi atlikti nepriklausomai, ar asmenys nukentėjo nuo ekstremaliųjų įvykių ir ekstremaliųjų situacijų ir asmenų žūtys susiję su ekstremaliąja situacija ar ne (užtenka, kad tai įvyktų jos metu).

16. Pagal nauja redakcija dėstomo CSĮ 16 straipsnio 1 dalį gyventojai, ūkio subjektai ir kitos įstaigos turi teisę įvykių, ekstremaliųjų įvykių ir ekstremaliųjų situacijų metu gauti pagalbą *pagal civilinės saugos sistemos subjektų galimybes*, tačiau neaišku, kur apibrėžtos šių galimybių ribos, kad gyventojai, ūkio subjektai ir kitos įstaigos žinotų, kad jų teisės įgyvendintos tinkamai. Priešingu atveju ši teisė ir liks tik deklaratyvaus pobūdžio.

17. Atsižvelgiant į tai, kad pagal suformuotą konstitucinio Teismo praktiką asmenų teises ir pareigas turi nustatyti tik įstatymai, o jų gyvendinamieji teisės aktai jas gali tik detalizuoti (nustatyti tik procedūrinės normas), siūlome tikslinti nauja redakcija dėstomo CSĮ 16 straipsnio 4 dalį.

18. Atkreipiame dėmesį, kad ministerijos kompetencijai priklausančiais klausimais privalomos galios administracinius aktus (įsakymus) leidžia ministras, o ne ministerija, todėl siūlome tikslinti nauja redakcija dėstomo CSĮ 17 straipsnio 3 dalies 10 punktą.

19. Siekiant teisinio aiškumo ir įvertinus kitas nauja redakcija dėstomo CSĮ 20 straipsnio nuostatas (nurodytos konkrečios valstybės institucijos, sudarančios pajėgas), siūlome nurodyti, *kokios* valstybės institucijos sudaro Aplinkos apsaugos departamento prie Aplinkos ministerijos pajėgas.

20. Nauja redakcija dėstomame CSĮ siūloma nustatyti prieštaringą slėptuvių teisinį reguliavimą, pvz., CSĮ 25 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad *ekstremaliųjų situacijų metu valstybės tarnautojai ir darbuotojai, vykdantys valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms nustatytus uždavinius ir funkcijas*, nuo gyventojų gyvybei ar sveikatai gresiančių pavojingų veiksmų apsaugomi slėptuvėse, o pagal naujos redakcijos CSĮ 2 straipsnio 28 dalies nuostatą, slėptuvės yra skirtos *gyventojams, kurie užtikrina valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų veiklą* ne tik ekstremaliųjų situacijų, bet ir *karo metu*.

21. Atsižvelgdami į projekte Nr. XIIIIP-4555 siūlomą teisinį reguliavimą, nauja redakcija dėstomo CSĮ 33 straipsnio 1 dalyje siūlome nustatyti *privalomą* išlaidų kompensavimą.

22. Atsižvelgdami į tai, kad teisinis reguliavimas turi būti aiškus, manome, kad nauja redakcija dėstomo CSĮ 34 straipsnio nuostatos turi būti peržiūrėtos iš esmės: pateikiant „paramos“ apibrėžimą, nustatant jos dalykus, bendrus teikimo principus, sąlygas ir kitas įstatyminio reguliavimo reikalaujančias nuostatas.

23. CSĮ projektas taip pat tikslintinas šiais teisės technikos, kalbos ir logikos ir kitais aspektais:

1) Vadovaujantis Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų, patvirtintų Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1R-298 (toliau – Rekomendacijos), 30.2 papunkčiu, CSĮ projekte turėtų būti nurodyta įstatymo priėmimo data. Analogiška pastaba taikytina ir kitiems Projektams.

2) Atsižvelgdami į Rekomendacijas ir siekiant teisinio aiškumo, siūlome atsisakyti perteklinių nuostatų, pvz., tokių kaip „teisės aktų nustatyta tvarka“ (2 straipsnio 22 dalis, 29 straipsnio 8 ir 13 dalys), „pagal teisės aktais“ (6 straipsnio 2 punktą), „kitų įstatymų nustatytais atvejais“ (8 straipsnis), „įstatymų nustatyta tvarka“ (25 straipsnio 3 dalis) arba esant poreikiui jas palikti tikslinant atsižvelgus į Rekomendacijose nustatytus reikalavimus teikiamoms nuorodomis į įstatymus ar kitus teisės aktus.

3) Atsižvelgdami į Rekomendacijų 6.1 papunktį, siūlome tikslinti įstatymų, valstybės institucijų pavadinimų rašymą – pirmą kartą nurodyti pilną pavadinimą (su žodžiais „Lietuvos Respublikos“, o kartojant antrą ir kitus kartus tą patį pavadinimą rašyti be šių žodžių) ir atsisakyti atitinkamų trumpinių įsivedimo (pvz., 3 straipsnio 1 ir 2 punktai). Taip pat siūlome tikslinti nauja redakcija dėstomame CSĮ valstybės institucijų ir įstaigų pavadinimus pagal Juridinių asmenų registro duomenis (pvz., 14 straipsnio 5 dalies 8 punktą).

4) Nauja redakcija dėstomo CSĮ 28 straipsnio pavadinimas yra analogiškas kaip ir V skyriaus pavadinimas. Pažymėtina, kad formaliosios logikos požiūriu kokio nors objekto sudėtinė dalis (šiuo atveju – įstatymo straipsnis) negali būti tapati visam objektui (šiuo atveju – įstatymo skyriui), todėl siūlytina tikslinti.

5) Siūlome peržiūrėti duodamas nuorodas į kitas nauja redakcija dėstomo CSĮ nuostatas (pvz., 28 straipsnio 7 dalyje nurodyta, kad ministerijos <..> įstaigos, nurodytos CSĮ 14 straipsnio 2 dalyje, tačiau šioje dalyje minėti subjektai nenurodyti, o tik nurodyta, kad ministerijose <...> įstaigose, kurių sąrašą tvirtina Vyriausybė, steigiami operacijų centrai).

6) Priede nurodytas tik vienas įgyvendinamasis Europos Sąjungos teisės aktas, todėl siūlome tikslinti šio priedą pavadinimą ir jame nurodytos direktyvos nenumuoti. Taip pat duotą nuorodą į direktyvą tikslinti atsižvelgiant į Nuorodų į Europos Sąjungos teisės aktus teikimo teisės aktuose reikalavimų aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2020 m. kovo 6 d. įsakymu Nr. 1R-72 „Dėl Nuorodų į Europos Sąjungos teisės aktus teikimo teisės aktuose reikalavimų aprašo patvirtinimo“ (neturi būti nurodomas Europos Sąjungos teisės akto paskelbimo šaltinis *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*).

7) Atsižvelgdami į tai, kad Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos Priešgaisrinės gelbėjimo *valdybos* bus pertvarkytos į CPSD Civilinės saugos *tarnybą*, o šis valdybos pavadinimas vartojamas ir kituose įstatymuose, pvz., Priešgaisrinės saugos įstatyme, siūlome analogiška nuostata dėl vartojamų pavadinimų atitikimo pildyti CSĮ projekto 2 straipsnio 2 dalį.

8) Nauja redakcija dėstomo CSĮ siūlome tekstą tikslinti kalbos aspektu (stilius, ženklai, gramatinės klaidos ir kita, pvz., 11 straipsnio 4 dalis, 28 straipsnio 9, 13 dalys, 29 straipsnio 14 dalis ir kita). Šiuo aspektu tikslintinas ir Projektų aiškinamasis raštas (pvz., 1 punkto trečioji pastraipa, 3 punkto aštuntoji pastraipa).

24. ***Dėl ANK projekto.*** Atsižvelgdami į tai, kad ANK projekto nuostatos turi įsigaliooti kartu su CSĮ projekto nuostatomis, siūlome suderinti šių projektų įsigaliojimo datas.

Dėl VRĮ projekto.

25. Valstybės rezervo įstatymo (toliau – VRĮ) 3 straipsnyje, kuriame įtvirtinti valstybės rezervo sudarymo, kaupimo ir tvarkymo teisiniai pagrindai nustatyta, kad sudarydamos, kaupdamos ir tvarkydamos valstybės rezervą, *valstybės ir savivaldybių institucijos, įstaigos ar įmonės* privalo vadovautis šiuo įstatymu, CSĮ ir Mobilizacijos ir priimančiosios šalies paramos įstatymu, tačiau VRĮ projekte keičiamo VRĮ valstybės rezervo naudotojų sąrašė išvardytos ne tik valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos (neiškirtos įmonės), bet ir ūkio subjektai, gyventojai. Taip pat siekiant išvengti skirtingo interpretavimo taikant VRĮ nuostatas, VRĮ projekto 1 straipsnyje keičiamame VRĮ 13 straipsnyje siūlome suvienodinti vartojamas sąvokas, pvz., tokias kaip „valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, ūkio subjektai ir kitos įstaigos, gyventojai“ ir „valstybės, savivaldybių institucijos, įstaigos ar įmonės, gyventojai“.

26. Atsižvelgiant į Rekomendacijų 83 punkto nuostatas (įvertinant tai, kad VRĮ projektu keičiama daugiau nei pusė Valstybės rezervo įstatymo 13 straipsnio dalių (dauguma dalių

pernumeruojamos, o kai kurios ir du kartus), reikėtų visą VRĮ 13 straipsnį dėstyti nauja redakcija, o VRĮ projekto lyginamąjį variantą tikslinti pagal Rekomendacijų 113.3 papunktį (pvz., 1 straipsnio 7 dalis).

27. *Dėl Vyriausybės nutarimo, kurio Seimui teikiami Projektai, projekto* (toliau – nutarimo projektas). Atsižvelgiant į nutarimo projekto 1 punkto nuostatas, turėtų būti tikslinamas nutarimo projekto pavadinimas (Rekomendacijų 6.1 papunktis).

28. Projektų aiškinamąjį raštą taip pat siūlome tikslinti ir šiais aspektais:

1) Projektų aiškinamajame rašte turėtų būti pagrįstas nutarimo projekto 1 punkte projekto Nr. XIII P-4555 atšaukimas.

2) Projektų aiškinamajame rašte pateiktą pagrindimą atitinka ne visos nauja redakcija dėstomos CSĮ nuostatos (pvz., 28 straipsnio 11 dalis).

3) 8 punktas tikslintinas, nes įgyvendinant Rekomendacijų 15.6 papunktį, pakeitus institucijos pavadinimą, turi būti keičiami ir kiti teisės aktai, kuriuose yra nuorodų į pakeistą institucijos pavadinimą. Siekiant išvengti kitų teisės aktų, kuriuose yra nuorodų į pakeistą institucijos pavadinimą, keitimo, CSĮ projekto 2 straipsnio 2 nurodyta, kad įstatymuose ir kituose teisės aktuose pavadinimą „Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos“ atstoja pavadinimas „Civilinės ir priešgaisrinės saugos departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos“. *Tačiau tokia nuostata neatleidžia teisėkūros subjekto nuo pareigos nors ir ateityje esant galimybei pakeisti minėtus teisės aktus.*

4) Projektų aiškinamojo rašto 12 punkte turėtų būti pateikiama informacija ne tik dėl lėšų poreikio, bet nurodoma, iš kokių finansavimo šaltinių bus finansuojamas nurodytas lėšų poreikis (negali sukuriama tokia teisinė situacija, kai išleidžiamas įstatymas arba kitas teisės aktas, kuriam įgyvendinti reikia lėšų, bet tokių lėšų neskiriama arba jų skiriama nepakankamai, todėl Vyriausybė, kaip biudžeto planuotoja, įvertindama poveikį valstybės finansams, turi nurodyti ne tik papildomą lėšų būtinumą, bet ir jų numatymo ir skyrimo galimybes). Taip pat turėtų būti atsakyta į visus šio punkto klausimus (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetinais metais).

Teisės grupės patarėja

Aida Gritienė